

समावेशीता (Inclusiveness)

राज्यको शासन, स्रोतसाधन, र अवसर बाट पनि केला र पारिएका विभिन्न जाति, भाषा, धर्म, लिङ्ग, समुदाय, र सम्प्रदायहरूलाई विकास निर्माण, निर्माण निर्माण, र शासन प्रक्रियामा मुल्य परीक्षीकरण गर्ने प्रक्रिया समावेशीता हो।

शिक्षाको समस्याहरू

आधारभूत विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरूलाई आफ्नै विद्यालय भर्ना गर्न नसक्नु,

विद्यालय भर्ना भएका मध्ये सबै विद्यार्थी अध्ययनमा निरंतर रहन नसक्नु,

माध्यमिक शिक्षा पूर्ण रूपमा निःशुल्क हुन नसक्नु,

उच्च शिक्षा प्रतिस्पर्धी, अपाठनमुखी र अनुसन्धान-मूलक हुन नसक्नु,

शिक्षाको पैसागत सहमता, नीतिकता र उत्प्रेरणामा कमी हुनु,

सार्वजनिक शिक्षामा स्थानीय समुदायको अपजान सिर्जना हुन नसक्नु,

निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित विद्यालयहरू सेवाहरू नफाउनेहरू हुनु।

पुनर्निर्माण

- सार्वजनिक शिक्षामा गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नु,
- खास तर्फको शिक्षामा गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नु,
- शिक्षा प्रणालीमा शैक्षिक सुशासन कायम गर्नु,
- शिक्षा र रोजगारीबीच तालमेल कायम गर्नु,
- विद्यालय नेतृत्वको क्षमता सशक्तिकरण गर्नु

सामाजिक रूपान्तरण

- ⇒ समाजमा रहेका विभिन्न किसिमको संरचना, संगठन, धारणा, मुख्यमाध्यता, विचार, संस्कार, र प्रक्रियामा आउने सकारात्मक, गुणात्मक र मात्रात्मक परिवर्तन नै सामाजिक रूपान्तरण हो।

सांस्कृतिक रूपान्तरण

- ⇒ भौतिक तथा अर्भौतिक संरचनामा हुने सकारात्मक, गुणात्मक र मात्रात्मक परिवर्तन नै सांस्कृतिक रूपान्तरण हो।

सामाजिक सांस्कृतिक रूपान्तरणमा शिक्षाको सम्बन्ध

- परम्परागत धर्म, सांस्कृतिक संरचना गर्ने सामाजिक शिक्षाको योगदान हुन्छ।

- समाजमा रहेको विकृति, विसंगतिको अन्त्य गर्न शिक्षाको योगदान छुट्टै ।
- समाजमा आएका नयाँ, रितिरिवाज, मुल्यमायता, स्थितिशि-
ष्ट, चालचलनलाई अवलम्बन गर्न शिक्षाले महत्त
पुर्‍याउछ ।
- समाजमा रहेका विकृति प्रथा, कानून, परम्पराहरू
को संस्कार गर्नमा शिक्षाले योगदान पुर्‍याएको
हुन्छ ।
- समाजमा रहेको संरचना र संरचनामा सकारात्मक
परिवर्तन ल्याउन शिक्षाको योगदान रहेको हुन्छ ।

सामस्याहरू :

- सामाजिक सांस्कृतिक सम्बन्धित नीतिमा प्रभावकारिता-
को अभाव,
- परिवर्तनको परिणामा परिमाणमा छर ओरिउवास भई
एखा सधैँमा रहेको,
- सामाजिक संरचनाको कमजोरी,
- सामाजिक, सांस्कृतिक व्यापारका विषय वस्तु
पाठ्यक्रममा समावेश नभएको,

- जातीय राज्यको माग,
- जनताहरूको अधिकार र गरिबीको रोकथाम,
- विदेशी संस्कृतिको अन्ध अनुसरण,
- समाजमा जातीय तथा लैङ्गिक विभेदको व्याप्त हुनु।